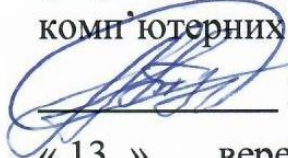

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова науково-методичної ради
факультету фізики, електроніки та
комп'ютерних систем

Андрій ТУРІНОВ

« 13 » вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 1.4 Методологія педагогічного процесу у вищій школі

шифр із ОНП

повна назва навчальної дисципліни

для здобувачів вищої освіти

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

галузь знань 10 Природничі науки

спеціальність 105 Прикладна фізика та наноматеріали

спеціалізація _____

освітня програма Прикладна фізика та наноматеріали

рік набору 2023/2024 форма навчання денна термін навчання 4 роки

вид дисципліни обов'язкова

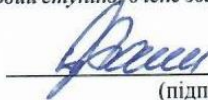
Розробник (-и) Лілія Нічуговська, професор кафедри педагогіки

та спеціальної освіти, д-р пед. наук, професор

вказати розробників: ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання

підпис

Погоджено гарант ОП

(підпис)

Олег ДРОБАХІН

(ім'я та прізвище)

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри педагогіки та спеціальної освіти

Протокол від « 01 » вересня 2023 року № 1

Ухвалено на засіданні науково-методичної ради факультету фізики, електроніки та
комп'ютерних систем

Протокол від « 13 » вересня 2023 року № 20

Опис навчальної дисципліни

Навчальний рік (роки*) викладання дисципліни	Курс	Семестр	Підсумковий контроль				Індивідуальні завдання		Кредитів ECTS	Обсяг роботи студента (години)						
			екзамен	диф. залік	залік	курсова робота	форма	кількість		всього	аудиторні					самостійна робота
											всього аудиторних	лекції	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	
2023/24	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		2	2	-	-	-	ао	1	3,0	90	24	16	8	-	-	66

1. Мета дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування та удосконалення професійних компетентностей згідно професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» у здобувачів наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 10 Природничі науки за спеціальністю 105 Прикладна фізика та наноматеріали для виконання через формування систематизованих уявлень та знань про філософські засади педагогіки, особливості протікання освітнього процесу у вищій школі та його методологію (технології, методи, методики, засоби, форми освіти у ЗВО); формування практичних умінь, які дозволять випускникам ефективно будувати власну науково-педагогічну діяльність (розуміння особливостей документообігу у ЗВО та взаємозв'язків між змістом та формою реалізації викладацької діяльності для провадження власної інноваційної педагогіки), реалізовувати власний особистісний та науковий потенціал на основі педагогічної етики, проводити та описувати результатів наукових педагогічних досліджень.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за ОП:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, використання сучасних інформаційних та комунікативних технологій для пошуку, обробки і критичного аналізу інформації з різних джерел, синтезу існуючих та генеруванню нових ідей під час вирішення дослідницьких та практичних завдань, у тому числі міждисциплінарних галузях.

ЗК 02. Здатність дотримуватися етичних норм та авторського права при проведенні наукових досліджень, діяти на основі принципів академічної доброчесності, а також ставитися із повагою до національних та культурних традицій, способів роботи і мислення інших.

ЗК 07. Здатність до розуміння філософських засад педагогіки, системних зв'язків між педагогічними явищами і процесами, критичного аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; використання набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення наукових та фахових завдань у вищій школі; реалізація власного аксіологічного та наукового потенціалу; діяти на засадах соціальної відповідальності і з дотриманням свідомої громадянської позиції.

ЗК 08. Здатність до розуміння сучасної методології освіти; здатність до застосування методів наукового пізнання; методологічно та технологічно грамотно організовувати та реалізовувати системний педагогічний процес у вищій школі, ефективно висвітлювати, поширювати знання щодо наукових педагогічних досліджень та інновацій.

СК 07. Здатність готувати, планувати, організовувати власну науково-педагогічну діяльність; розуміти гносеологічні основи освітньої діяльності; адекватно застосовувати наукові методи для виконання завдань професійної підготовки здобувачів вищої освіти; використовувати існуючі, модифікувати та створювати педагогічні методи, технології; впроваджувати педагогічні інновації в освітній процес вищої школи.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни.

Перед вивченням дисципліни «Методологія педагогічного процесу у вищій школі» студенти повинні опанувати наступні дисципліни: «Філософія та наукова етика», «Академічне письмо та спілкування іноземною мовою» та «Інноваційно-дослідницька діяльність науковця». В свою чергу дисципліна є основою для проходження «Викладацької практики».

3. Результати навчання за дисципліною та їх співвідношення із програмними результатами навчання.

№	Результати навчання за дисципліною	Програмні результати навчання за ОП	Номери тем
1	<p>Знати сучасні інноваційні та класичні форми, методи, засоби та технології організації освітнього процесу в ЗВО; механізми здійснення оптимального педагогічного впливу на здобувачів освіти не тільки для підвищення ефективності засвоєння матеріалу, а й з метою їхнього особистісного розвитку.</p> <p>Вміти підбирати відповідні методи, засоби та форми педагогічної роботи, які відповідають темі та меті заняття; складати супроводжуючі освітній процес документи (конспекти лекційних та семінарських занять); проводити самоаналіз та аналіз занять проведених іншими викладачами (у разі взаємовідвідування) для подальшого удосконалення педагогічної діяльності; здійснювати науково-педагогічну інноваційну діяльність на основі професійної етики педагога і з врахуванням соціальних, економічних та правових аспектів.</p>	<p>ПР 01. Володіти комунікативними навичками для спілкування в національному та іношомовному середовищах з фахівцями та нефахівцями щодо проблем в області філософської та наукової проблематики.</p> <p>ПР 07. Здатність здійснювати різні види історико-педагогічного аналізу, адаптувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику; критично аналізувати міждисциплінарні явища та процеси у професійній підготовці здобувачів вищої освіти; використовувати особистісно-професійний досвід для вирішення наукових та фахових завдань у вищій школі.</p> <p>ПР 08. Володіти методикою викладання, здійснювати добір доцільних методів, засобів навчання, складати конспекти лекційних, семінарських (практичних, лабораторних) занять; здійснювати спроби проводити різні види занять з їх подальшим самоаналізом; використовувати сучасні форми, методи, засоби і технології організації освітньої діяльності здобувачів вищої освіти; добирати методи та застосовувати механізми здійснення оптимального педагогічного впливу на студентів з метою розкриття їхнього особистісного потенціалу.</p>	Т1-Т8

4. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин*				
		лекції	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота
1	Тема 1 Соціальні, економічні та етичні аспекти організації і планування освітнього процесу у ЗВО	2	1			8
2	Тема 2 Нормативно-правові засади освітнього процесу у вищій школі в Україні	2	1			8
3	Тема 3 Особливості організації та управління освітніми проектами	2	1			8
4	Тема 4 Науково-методичне забезпечення освітнього процесу у ЗВО	2	1			8
5	Тема 5 Технології, методи та методики навчання у вищій школі	2	1			8
6	Тема 6 Форми та засоби організації навчального процесу у вищій школі	2	1			8
7	Тема 7 Творчість та професіоналізм викладача ЗВО	2	1			8
8	Тема 8 Інноваційна наукова діяльність як невід'ємна складова професійності викладача	2	1			10
Всього		16	8			66

Тематика практичних занять

№ Темі	Тематика (назва) практичного заняття	Кількість годин	Рекомендована література (№ з переліку)
Тема 1-2	Практичне заняття 1 «Особливості вищої освіти в країнах світу»	2	№ 1, 2
Тема 3-4	Практичне заняття 2 «Інновації у сфері освіти. Технології розробки та впровадження»	2	№ 1, 2, 3, 4
Тема 5-6	Практичне заняття 3 «Методичне забезпечення освітнього процесу в ЗВО України»	2	№ 1, 2, 3, 4 додаткова № 1
Тема 7-8	Практичне заняття 4 «Організація освітнього процесу у вищій школі: закордонний досвід та національні реалії»	2	№ 4, додаткова №2, 3, 4
Всього годин		8	

Тематика самостійної роботи

№ Теми	Тема самостійної роботи	Кількість годин	Рекомендована література (№ з переліку)
Тема 1	Автономія університетів. Досягнення та сучасні проблеми. Позитивні та негативні фактори реалізації Болонського процесу в Україні. Конспект	8	№ 3, додаткова № 1
Тема 2	Інновації в освіті як вимога часу: аналітичний огляд	8	№ 3
Тема 3	Розроблення практичного / семінарського заняття до дисципліни професійного спрямування в одній із інноваційних технологій (за вибором здобувача)	8	№ 4, додаткова №4
Тема 4	Розробка лекційного заняття до дисципліни професійного спрямування в одній із інноваційних технологій (за вибором здобувача)	8	№ 1, 2, 3, 4
Тема 5	Проблеми стимулювання та контролю навчально-пізнавальної діяльності студентів: есе	8	№ 1, 2, 3, 4; додаткова №2
Тема 6	Студентоцентрикований підхід у ЗВО: проблеми втілення. Аналіз трьох наукових статей за проблемою.	8	№ 1, 2, 3, 4; додаткова №4
Тема 7	Формування культури педагогічної праці викладача у процесі позааудиторної діяльності: есе	8	№ 1, 2; додаткова №3
Тема 8	Наукова діяльність як невід’ємна складова професійності викладача: підготувати виступ на науково-практичній конференції (за вибором здобувача)	10	№ 1, 2, 3, 4
Всього годин		66	-

5. Схема формування оцінки.

5.1 Шкала відповідності оцінювання:

Відмінно/Excellent	Зараховано/Passed	90-100
Добре/Good		82-89
		75-81
		64-74
Задовільно/Satisfactory		60-63
Незадовільно/Fail	Не зараховано/Fail	0-59

5.2 Форми та організація оцінювання:

Поточний контроль:

Форма оцінювання	Строки проведення оцінювання (тижні викладання)	Максимальна кількість балів
Участь у дискусіях (4 теми по 2 бали)	26, 30, 34, 38 тиж-день	8

Підготовка та проведення фрагменту лекційного та фрагменту семінарського / практичного заняття (2 по 5 балів)	Протягом семестру	10
Оцінювання рівня виконання самостійних завдань (5 по 4 бали)	36 тиждень	20
Оцінювання індивідуального завдання (аналітичний огляд)	38 тиждень	22
Максимальна кількість балів за поточне оцінювання		60

Семестровий контроль:

Форма оцінювання	Максимальна кількість балів
Екзамен	40

5.3 Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання знань здобувачів*	
Участь у дискусіях	
Бали	Критерій
0 балів	Здобувач пасивний у дискусії або не дотримується правил дискутування
1 бал	Здобувач бере участь у дискусії, позиція і зауваження не завжди чітко аргументовані
2 бали	Здобувач – активний учасник дискусії, висловлює чітко аргументовану позицію, ставить уточнювальні питання з метою подальшого розвитку дискусії
Підготовка та проведення фрагменту лекційного та фрагменту семінарського / практичного заняття	
Бали	Критерій
0 балів	Здобувач не підготовлений / не може оперувати навчальним матеріалом / не дотримується методичних вимог до організації та проведення зазначених видів навчальної роботи
1-2 бали	Здобувач недостатньо чітко та упевнено організовує навчальний процес, правильно використовує прийоми і дії, але не володіє інноваційними методами, має уявлення про педагогічну етику
3-4 бали	Здобувач демонструє знання методики проведення лекційних та семінарських/практичних занять, однак володіння обраною інноваційною технологією неповне, в організації роботи студентів допускає недоліки, демонструє прагнення до саморозвитку
5 балів	Здобувач володіє інноваційною технологією, яку обрав для демонстрації, у повному обсязі, виявляє глибоке розуміння матеріалу, вміло організовує взаємодію студентів, показує високий рівень педагогічної етики
Оцінювання рівня виконання самостійних завдань (есе / конспект / аналіз / виступ)	
Бали	Критерій
0-1 бал	Завдання не виконано / виконано поверхово, аналіз питання або відсутній або має фрагментарний характер, характеризується початковими уявленнями про поставлені проблемні питання. Власна думка відсутня.
2 бали	При розгляді проблемного питання відтворений основний навчальний матеріал, представлені загальні думки, власна точка зору відсутня.
3 бали	При розгляді проблемних питань визначені істотні ознаки понять, явищ, зв'язки

	між ними, поясненні основні закономірності, змістовно теоретично проаналізовані питання та визначені ситуації, зроблені відповідні висновки. В цілому робота структурована, логічна, обґрунтована, але відсутня власна точка зору на порушені питання.
4 бали	При розгляді проблемних питань можна побачити глибокі, міцні, системні знання матеріалу; застосований творчий підхід до розгляду проблемних питань, наведений аналіз різноманітних ситуацій, в межах яких вони виникають. Представлена власна точка зору, висвітлений власний досвід та особиста позиція.
Оцінювання індивідуального завдання (аналітичний огляд)	
Бали	Критерій
0 балів	Робота відсутня / Значна кількість граматичних та лексичних помилок; відсутність структури; відсутня аргументація; відсутній зв'язок між розглянутими аспектами теми.
1-6 балів	Недостатньо розвинута тема та відсутня структурованість викладу думок; аргументація неповна, повторюється або містить необґрунтовані твердження; наявні грубі граматичні помилки. Є теза, проте в процесі її розкриття автор відійшов від теми; є розуміння проблеми та аргументована позиція, але потребує додаткових аргументів та обґрунтувань; є використання прикладів, але не усі вони стосуються відповідних аргументів; є граматичні та стилістичні помилки.
7-11 балів	Робота у цілому відповідає вимогам, але містить суттєві недоліки в логіці або структуризації; аргументація загальна, не усі аргументи підкріплені прикладами. Висновки відсутні або не стосуються змісту.
12-17 балів	Робота відповідає вимогам, але може містити незначні недоліки в логіці або структуризації; аргументація розвинута, але може бути менше вмотивована; застосовані приклади, ілюстрації, або досвід, але не переконливі; здатність критичного мислення та аналізу присутня, але не розвинена; відповідь на поставлене запитання є. Висновки відсутні / поверхові. Наявні негрубі мовленнєві помилки.
18-22 бали	Чітко сформульована теза, логіка викладу думки дотримана протягом усього твору; глибоке розуміння проблеми, наявні аргументи та їх обґрунтування; різноманітні приклади; оригінальне мислення; грамотне оформлення та використання мовленнєвих засобів. Можуть бути допущені негрубі граматичні помилки / висновки недостатньо конкретні / не висловлена власна оцінка з порушеної проблеми.

6. Методи навчання, інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна:

Методи навчання:

- Самонавчання (опанування завдань для самостійної роботи в результаті аналізу та переосмислення рекомендованої навчальної та наукової літератури).
- Інтерактивне навчання (дискусії, «рівний-рівному», сторі-тейлс, світове кафе).
- Словесні методи (лекції, пояснення)
- Наочні методи (демонстрація, показ, спостереження).
- Практичні методи (виконання практичних робіт та конкретних завдань).

Інструменти та обладнання:

Проектор Epson EB-X 92 (2016 р.) з проєкційним екраном, Інтерактивна дошка Intech SR94101D (2020 р.), ноутбук HP 2HG, 2BES 250 6,6 15,6 FHD AG (2019 р.); ілюстрації, таблиці, схеми; навчальні відеоролики

Програмне забезпечення:

Microsoft Office365 (Teams, Word, PowerPoint, Forms), Zoom, Google Classroom; YouTube

7. Рекомендована література:

Основна:

1. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Дніпро, 2014. 416 с.
2. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
3. Навчально-методичний посібник з дисципліни «Педагогіка вищої школи» для студентів денної та заочної форм навчання напряму підготовки 016 – «Спеціальна освіта» / укл. : Лілія Нічуговська, Анастасія Криворотько. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 67 с.
4. Савченко В.Г., Андрюшина Л.Л. Традиційні та інноваційні педагогічні технології у вищій школі: Навчальний посібник для здобувачів II і III ступенів вищої освіти. Дніпро: «Візіон». 2019. 83 с.

Додаткова:

1. Ірина Маркіна, Лілія Нічуговська, Наталія Карапузова, Генріх Казарян, Алла Дедушно «Structural and Function Model of Formation of an Inclusive Education Management System: World Experience». Internation Jornal of Internation, Creativity and change Volume 11, Issue 5, 2020.
2. Нічуговська Л.І. Стратегія і менеджмент професійної мобільності майбутніх педагогів у процесі магістерської підготовки. Імідж сучасного педагога: Всеукраїнський науково-практичний освітньо-популярний журнал. Вип. 1(170). Полтава. 2017.
3. Нічуговська Л.І. Професійна рефлексія як чинник розвитку творчого потенціалу викладача вищого навчального закладу. Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Педагогіка», 2017. Вип. 3 (5).
4. Нічуговська Л.І. Структурно-функціональна модель формування життєтворчої компетентності здобувача освіти. Науковий журнал «Молодий вчений», №8, 1 (84,1) серпень 2020. С. 69-73.

8. Інформаційні ресурси:

1. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського www.nbuv.gov.ua
2. Електронна бібліотека НПУ імені М. П. Драгоманова. URL: www.npu.edu.ua
3. Закони України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
4. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір https://minjust.gov.ua/m/str_37188
5. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. URL: <http://tyachiv.osv.org.ua/nacionalna-doktrina-rozvitku-osviti-14-19-44-26-09-2018/>
6. Репозиторій ДНУ ім. Олесь Гончара. URL: <http://repository.dnu.dp.ua:1100/>
7. Сучасні тенденції розвитку освіти й науки : проблеми та перспективи: зб. наук. праць / [упорядник Ю.І. Колісник-Гуменюк]. Київ–Львів–Бережани–Гомель. URL: http://npucenter.lviv.ua/wp-content/uploads/2019/08/Zbirnyk_LNNCPO-4-1.pdf